



Toekomstproof watersysteem: vier directeuren aan het woord

Door de droogte in de afgelopen paar jaren, staan het watersysteem en de beschikbaarheid en kwaliteit van drinkwaterbronnen sterk in de belangstelling. De eind van dit jaar te verschijnen Beleidsnota Drinkwater moet duidelijk maken hoe de toekomstige drinkwatervoorziening duurzaam wordt verzekerd. We laten in dit artikel vier directeuren van waterbedrijven aan het woord om de uitdagingen op het vlak van beschikbaarheid en kwaliteit van bronnen te schetsen waar zij in de praktijk mee te maken hebben. Waar lopen zij tegenaan en hoe speelt hun bedrijf daarop in? En wat verwachten zij van de nieuwe beleidsnota?



Jelle Hannema – Vitens

De Beleidstafel Droogte heeft aanbevelingen gedaan om te komen tot een 'klimaatbestendig drinkwaterbeleid' en verbetering van de robuustheid van de drinkwatervoorziening; hoe vult u dat begrip in voor uw drinkwaterbedrijf?

'We zijn hier, samen met onze partners in deze regio, hard mee bezig. Vooral in Twente en de Achterhoek, waar de droogte enorm heeft toegeslagen. Samen kijken we hoe we in de toekomst voor een klimaatbestendig en klimaatrobuust watersysteem kunnen zorgen; dit moet in elkaars verlengde liggen. Dat zijn hele taaie processen waar diverse partijen mee gemoed zijn en verschillende belangen samenkomen. Voor het drinkwaterbelang, het landbouwbelang en het natuurbelang levert dat soms kruispunten op.'

Herinrichting van ons watersysteem

'Op lokaal niveau kijken we of we water beter kunnen vasthouden. Maar dat vraagt om een structurele aanpak van de fundamentele herinrichting van ons watersysteem. En daar hebben we, in samenwerking met de waterschappen, de provincies en de natuur- en land-

bouwpartijen, tijd voor nodig. Op korte termijn moeten we ervoor zorgen dat we water kunnen blijven leveren in met name de droge gebieden. Daar waar het water het schaars is, zien we de hoogste groei van het waterverbruik. Dat is een trend die opvalt, maar die het probleem alleen maar vergroot. Maar aan de andere kant: het helpt ook om de urgentie te verhogen. Op die korte termijn hebben we echter wel met een serieus probleem te maken. Dan kun je niet anders dan extra wincapaciteit op de bestaande winningen realiseren. Op de lange termijn wil je fundamenteel anders naar het watersysteem kijken en de plek daarin van waterwinning ten behoeve van drinkwater. Dan zou daar wel eens een andere oplossing uitkomen dan wat je nu doet voor de korte termijn, en dat is wel een dilemma.'

Onderdeel hiervan is in ieder geval de zoektocht naar diversificatie van bronnen; hoe krijgt dat binnen uw bedrijf concreet vorm?

'We kijken samen met de provincie en de waterschappen naar een soort herverkaveling van de bronnen. Om dáár water te winnen waar de impact op het watersysteem het laagst is. Daarvoor kun-

‘WIJ MAKEN ONS VEEL ZORGEN OVER DE WATER- BESCHIKBAARHEID’

nen we bij een aantal bestaande winningen niet doorgaan met de omvang van de huidige onttrekkingen. Vitens wil als grondwaterbedrijf vooral uitgaan van de duurzame bron. Dat kan in de ene situatie prima grondwater zijn, omdat het watersysteem daar voldoende robuust is. In een andere situatie concludeer je dat de duurzame bron oppervlaktewater is. Uiteindelijk moet je hoofddoel duurzame en robuuste waterwinning zijn en leid je de bronnenkeuze daarvan af. Op die manier zijn we bezig met die bronnendiversificatie.’

Wat ziet u in het algemeen als grote uitdagingen waar het gaat om het verzekeren van de zoetwaterbeschikbaarheid (NB onderscheid tussen grondwater en oppervlaktewater)?

‘In hoge zandgronden is het heel moeilijk om water vast te houden. Als er in bepaalde gebieden geen neerslag is, heeft dit een enorme impact op de grondwaterstand. In perioden van droogte onttrekken wij meer water en dat heeft invloed op de grondwaterstand. De boeren beregenen dan hun akkers en ook dat heeft daar invloed op. Wij maken ons daarom veel zorgen over de waterbeschikbaarheid. We willen water winnen in een duurzame en een klimaatbestendige context. Een aantal locaties blijkt echter onvoldoende klimaatbestendig te zijn, dus die uitdaging is gigantisch. En wij voelen ons daar medeverantwoordelijk voor. Wij kijken wat we vanuit de drinkwaterpositie kunnen doen om ervoor te zorgen dat we weer naar een stabiele en klimaatbestendige situatie gaan in met name die droge gebieden. Maar er zijn ook gebieden die laag liggen, waar we diep winnen, waar die uitdagingen voor ons heel beperkt dan wel nihil zijn. Die heb je gelukkig ook.’

Naast beschikbaarheid van water gaat het ook om de kwaliteit van de bronnen; die staat onder toenemende druk (Nationale analyse waterkwaliteit); wat zijn uw grote uitdagingen?

‘Als grondwaterbedrijf hebben we altijd te maken met een najeffect. Het water dat wij oppompen is meestal al een behoorlijke tijd onderweg. De grootste opgave die wij zien waar het gaat om waterkwaliteit, is nitraat in de grond in de landbouwgebieden waar wij winnen. En waterkwaliteit en waterkwantiteit gaan hand in hand. Waar weinig water valt en waar het gewas die nitraten slechter opneemt, is een hogere uitspoeling. En ook medicijnresten komen bij ons in de bron, dus dat geeft ook weer een extra druk op de waterkwaliteit. Het waterkwantiteitsprobleem versterkt het

waterkwaliteitsprobleem. Aan de voorkant moet de samenleving die stroom verontreiniging dichten. Die urgentie van de schone bron blijft onverminderd.’

Eigen put

‘Een ander probleem, met name hier in het oosten, is dat veel particulieren en boeren hun eigen put slaan. Boeren besproeien hun land met oppervlaktewater of vanuit een eigen bron, en steeds meer particulieren kiezen ook voor een eigen bron. Maar uiteindelijk komt het allemaal uit hetzelfde systeem, dus dat is een zorgelijke ontwikkeling. Om daar grip op te krijgen en de mindset daarop te veranderen, zou het Rijk zich dit moeten aantrekken. Als iedereen voor zichzelf gaat, wordt het systeem uitgedaald. Daar moet een heldere governance voor komen, hoe het met de verantwoordelijkheden zit en dat daarop wordt geacteerd.’

Eind 2020 komt de nieuwe Beleidsnota Drinkwater; die brengt onder andere in kaart wat ‘andere’ beleidsterreinen moeten bijdragen om de drinkwatervoorziening te verzekeren; wat moet volgens u zeker aan de orde komen?

‘Waterkwaliteit, de klimaatverandering en de droge perioden. We moeten echt zorgen dat de afspraken die in de Kaderrichtlijn vastliggen worden uitgevoerd. Ik verwacht dan ook dat de minister daar een heldere uitspraak over doet. Maar daarnaast: hoe gaan we het watersysteem klimaatbestendig maken? Die winning vindt plaats in een breder systeem en dat vraagt aanpakken in concepten die verder gaan dan regionale verantwoordelijkheid. Hoe kijkt de minister aan tegen die fundamentele vraagstelling? En wat gebeurt er binnen de landbouw en met ruimtelijke keuzes? Ik verwacht dat ze in de beleidsnota ook het Rijk daarin positioneert. Bovendien heeft ze te maken met zoveel partijen dat ze niet zo lang kan wachten. Ik denk dat vanwege de urgentie van die vraag en de mate van behoefte aan fundamentele keuzes, de minister daar een uitspraak over moet doen. We kunnen niet doen of we er met een paar bijstellingen wel mee wegekomen. Er zijn structurele ingrepen nodig, denk daarbij ook aan de WACC. De extra investeringsopgaven om de drinkwatervoorziening robuust en klimaatbestendig te maken, vragen ruimte voor investeringen. De huidige WACC-systematiek dreigt daar onvoldoende ruimte voor te bieden. Daarom is aanpassing nodig. Ik ben erg benieuwd hoever de minister daarin gaat, zonder onze eigen verantwoordelijkheid weg te poetsen.’

‘ER ZIJN STRUCTURELE INGREPEN NODIG’

EVIDES MAAKT WATER W



Annette Ottolini – Evides

De Beleidstafel Droogte heeft aanbevelingen gedaan om te komen tot een 'klimaatbestendig drinkwaterbeleid' en verbetering van de robuustheid van de drinkwatervoorziening; hoe vult u dat begrip in voor uw drinkwaterbedrijf?

'Evides heeft een diversiteit aan bronnen: oppervlaktewater uit de Maas en het Haringvliet, grondwater en duinwater. Door continu te werken aan bronbescherming en te investeren in technische oplossingen maken wij het systeem robuuster.'

'We hebben bijvoorbeeld de morfologie (de vorm van de bodem van het bekken) van De Gijster, een van onze drie spaarbekkens in de Biesbosch, geoptimaliseerd. Voor het zuiverende effect is het namelijk van belang dat het bekken overal de juiste diepte heeft. Daar bereik je een betere en constantere waterkwaliteit mee én een verbeterde leveringszekerheid door een grotere benutbare watervoorraad.'

Investing en bronbescherming

'We investeren ook in de innamecapaciteit bij de Bergse Maas waarmee we het bekkensysteem vullen. Als het hele innamepompstation en alle leidingen klaar zijn, kunnen we de bekkens acht keer sneller aanvullen. Het Haringvliet is ook een belangrijke bron van ons. Daarom hebben we in voorbereiding op het Kierbesluit (de Haringvlietsluizen worden op een kier gezet als de waterstand op het Haringvliet lager is dan op zee) ons innamepompstation verlegd.'

'En we doen natuurlijk veel aan bronbescherming; we werken mee aan het samenwerkingsverband Schone Maaswaterketen en we hebben ook in het buitenland goede contacten over de bescherming van het Maaswater. Door kennis van de gebruikers en een continue monitoring van het hele stroomgebied langs de Maas, willen we een nauwkeurige waterbalans bij hoge en lage afvoeren kunnen opstellen. Dus we werken aan technische oplossingen en tegelijkertijd door samenwerking aan bronbescherming.'

Onderdeel hiervan is in ieder geval de zoektocht naar diversificatie van bronnen; hoe krijgt dat binnen uw bedrijf concreet vorm?

‘We hebben diverse bronnen: grondwater, duinwater en oppervlaktewater en we werken bij het beheer samen met onze partners. Een mooi voorbeeld is de Brabantse Wal. Daar werken we samen met de gebiedspartners aan een robuust watersysteem met herstel van natuurwaarden. We hebben in 2014 een convenant gesloten om gezamenlijk maatregelen te nemen om het water beter vast te houden. Bijvoorbeeld door het bufferen en het terugbrengen van het afstromend gebiedseigen water. We hebben een alternatieve route aangelegd om de meren in het gebied te vullen met oppervlaktewater. Door het vervangen van naaldbomen in loofbomen worden terreinen heringericht waardoor de verdamping van water kan worden teruggedrongen.’

Mooie samenwerking

‘Een ander mooi voorbeeld van een project waarin we samenwerken is waterwingebied Ossendrecht. Dit gebied maakt onderdeel uit van het internationale natuurgebied Grenspark De Zoom-Kalmthoutse Heide, totaal zo'n 250 hectare. In deze samenwerking heeft de provincie ook een belangrijke rol gespeeld. Met elkaar kijken we hoe we de waterhuishouding in het gebied zodanig krijgen dat alle functies optimaal benut kunnen worden. Als je elkaars belangen begrijpt en je sluit een convenant af, dan kom je ook verder. Daarmee kun je tegenstellingen overbruggen en werken aan een robuust watersysteem én aan het herstel van natuurwaardes. Het is heel bijzonder dat we elkaar hierin hebben gevonden.’

Wat ziet u in het algemeen als grote uitdagingen waar het gaat om het verzekeren van de zoetwaterbeschikbaarheid (NB onderscheid tussen grondwater en oppervlaktewater)?

‘De grootste uitdaging is: zorg dat je je watersysteem aanpast. Er is een systeemverandering nodig van het snel afvoeren van water naar het opvangen en bergen van water. Zowel voor oppervlaktewater als voor water in de bodem. Het is een grote uitdaging om dat in Nederland samen met anderen (drinkwater, industrie, agrariërs, natuur en inwoners) voor elkaar te krijgen. Dat betekent dat je



heel goed kijkt naar wat de technische oplossingen kunnen zijn. Maar uitdagingen zijn ook de eerdergenoemde bronbescherming en de bewustwording van het watergebruik. Net als de andere waterbedrijven hebben wij een campagne ontwikkeld: ‘Bewust met drinkwater’. Daarin geven we praktische besparingstips: van korter douchen tot het hergebruiken van het water in zwembadjes. Bij Evides Industrierwater zetten we zoveel mogelijk in op hergebruik van water. Het afvalwater van rioolwaterzuiveringsinstallaties gebruiken we als bron om water voor de industrie van te maken. De industrie staat ook open voor circulaire oplossingen. Onze intentie is om zoveel mogelijk hierop in te zetten.’

Naast beschikbaarheid van water gaat het ook om de kwaliteit van de bronnen; die staat onder toenemende druk (Nationale analyse waterkwaliteit); wat zijn uw grote uitdagingen?

‘Als drinkwatersector zeggen we: ‘Wat er niet in zit, hoeft er ook niet uit’. Daarom treft iedereen maatregelen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de bronnen niet achteruitgaat. Het weer wordt grilliger met perioden van droogte. Daardoor komt er minder water door de rivieren naar ons toe. Er worden wel antropogene stoffen geloosd, dus worden de concentraties in tijden van lage afvoeren hoger. Daarom is de samenwerking met alle gebruikers van de Maas zo essentieel. Er zijn internationale afspraken over de Maas met België en Frankrijk, en die moeten ook met Duitsland komen. Vanuit het ministerie wordt daar al actie op ondernomen. Dat moet ook, want bij ons innamepunt bij de Maas komt 30% vanuit de Roer (Duitsland) via Roermond de Maas in, dus dat is een hele belangrijke bron voor ons.’

Eind 2020 komt de nieuwe Beleidsnota Drinkwater; die brengt onder andere in kaart wat ‘andere’ beleidsterreinen moeten bijdragen om de drinkwatervoorziening te verzekeren; wat moet volgens u zeker aan de orde komen?

‘Bij de verlenging van vergunningen van lozingen op het oppervlaktewater moet nóg meer rekening met de drinkwaterbelangen worden gehouden. Het is al wel een verbetering dat drinkwaterbedrijven betrokken worden bij de afgifte van individuele vergunningen. Daarbij moet ook worden gekeken naar de waterbezwaarlijkheid. Het is wel belangrijk dat er steeds gemeten en gemonitord wordt, zodat er door het bevoegd gezag snel gehandeld kan worden als er iets aan de hand is. Dus wij pleiten voor transparantie over lozingen van de industrie. Wanneer je inzicht hebt in die lozingen kun je verontreinigingen sneller opsporen en het verkort eventuele innamestops en draagt daarmee bij aan de leveringszekerheid. Maar dat vereist een internationale benadering.’

**‘ALS JE ELKAARS BELANGEN
BEGRIJPT, DAN KOM
JE OOK VERDER’**



Roelof Kruize - Waternet

De Beleidstafel Droogte heeft aanbevelingen gedaan om te komen tot een 'klimaatbestendig drinkwaterbeleid' en verbetering van de robuustheid van de drinkwatervoorziening; hoe vult u dat begrip in voor uw drinkwaterbedrijf?

'Eerlijk gezegd hebben wij niet zoveel last van de droogte. Wij maken bij twee productielocaties drinkwater van oppervlaktewater. Bij Leiduin, waar we Rijnwater in de duinen infiltreren, en bij Weesperkarspel, waar we oppervlaktewater uit de Loenderveense Plas gebruiken. Wij hebben tijdens de droogte niet zo'n flinke toename van de vraag naar drinkwater gehad als de andere waterbedrijven. Dat heeft vooral te maken met het grootstedelijke karakter van ons gebied. Tijdens de lockdown was er zelfs minder vraag naar water, doordat de toeristenbranche in Amsterdam op z'n gat lag en Schiphol dichtging.'

'We hebben een zogeheten en gros-levering van drinkwater aan vooral PWN en in kleinere mate aan Dunea. Deze zomer hebben we extra water geleverd aan PWN. Inmiddels is de waterconsumptie

weer op het normale niveau terug. Wij hebben dus niet te maken met een sterk fluctuerende vraag en wij hebben ruim voldoende capaciteit. Het is uiteraard wel aan te raden om altijd verstandig om te gaan met drinkwater.'

Onderdeel hiervan is in ieder geval de zoektocht naar diversificatie van bronnen; hoe krijgt dat binnen uw bedrijf concreet vorm?

'Om minder afhankelijk te zijn van onze twee bronnen willen we water uit een derde bron kunnen betrekken. Waternet is een watercyclusbedrijf; we zijn niet alleen verantwoordelijk voor drinkwater maar ook voor oppervlaktewater, rioolwater en afvalwater. Er loopt nu een proef of we het brakke kwelwater van de Horstermeerpolder in het Vechtplassengebied kunnen gebruiken. Dat water is daar duizenden jaren geleden opgeslagen, dus er zit geen enkele verontreiniging in, alleen zout. Het brakke water wordt nu in de zomer op het omringende oppervlaktewater geloosd, waardoor dat ook brak wordt. Daar heeft de landbouw last van. Om de kwaliteit van het oppervlaktewater dan weer te verbeteren, spoelen we dat jaarlijks door met ruim 100 miljoen kubieke meter IJsselmeerwater. Maar het is natuurlijk zonde om daarvoor de zoetwatervoorraad van

heel Nederland te gebruiken. Met een proefinstallatie die we van Brabant Water hebben overgenomen, kunnen we het water behandelen met membranen. De eerste resultaten van de proefboringen zijn veelbelovend.'

Wat ziet u in het algemeen als grote uitdagingen waar het gaat om het verzekeren van de zoetwaterbeschikbaarheid (NB onderscheid tussen grondwater en oppervlaktewater)?

'De hoeveelheid water die we uit de bron bij de Loenderveense Plas halen is gelimiteerd, dus daar kunnen we niet meer uithalen. Maar misschien kunnen we die hoeveelheid wel verlagen als het experiment met dat brakke water slaagt. Dan kun je dat water ook voor andere doeleinden gebruiken. Nederland heeft een traditie om al het water zo snel mogelijk naar zee weg te pompen. Maar we moeten anders gaan denken, we moeten het water meer gaan vasthouden. De brakke grondwatervoorraad die we in West-Nederland hebben, laten we tot nu toe onbenut. We gaan onderzoeken of we dat kunnen gebruiken.'

Hoogwaardige drinkwatervoorziening

'In de actuele discussies hoor je wel eens pleidooien voor restricties aan het watergebruik en eventueel voor prijsdifferentiatie. Ik ben daar niet voor. We hebben een hele hoogwaardige drinkwatervoorziening in Nederland en ik vind het niet verstandig als we de indruk wekken dat het drinkwater misschien op rantsoen moet worden gezet. Ik begrijp dat er soms voor de korte termijn een probleem is. Maar als het gaat om de langere termijn kun je water uit verschillende bronnen halen en zelfs van afvalwater drinkwater maken. Ik vind dat voor ons, als publieke dienstverleners, de klantvraag centraal moet staan en daar passen geen restricties bij. Bovendien heeft de klant niet of nauwelijks alternatieven voorhanden om zijn auto mee te wassen, de tuin te sproeien of het toilet mee door te spoelen. We willen toch niet dat particulieren zelf een bron gaan slaan? Ook prijsdifferentiatie vind ik geen goed idee. Al vaak is aangetoond dat prijsverhoging nauwelijks leidt tot waterbesparing. Het is een basisvoorziening die toegankelijk moet zijn voor iedereen. Laten we dus vooral investeren in water vasthouden in natte tijden en zorgen dat we aan de klantvraag blijven voldoen.'

Naast beschikbaarheid van water gaat het ook om de kwaliteit van de bronnen; die staat onder toenemende druk (Nationale analyse waterkwaliteit); wat zijn uw grote uitdagingen?

'Door lozingen van stoffen zoals GenX en pyrazool maken we ons zorgen over de waterkwaliteit in de Rijn en in de Maas. We hebben gelukkig een heel robuust systeem, maar wat als er meer van dit soort milieuvreemde stoffen komen? We hebben in de jaren negentig een probleem gehad met het zuiveringssysteem dat onvoldoende robuust bleek. Daar hebben we toen actieve kool geïnstalleerd. De Rijn is onze belangrijkste bron, maar we vragen ons af in hoeverre die flow voldoende blijft. Duitsland heeft ook last van een watertekort. Als de Roer niet meer voldoende afvoert op de Maas, dan wordt de flow van de Maas te klein. In de Rijn speelt dat probleem nu nog minder, maar ook daar kan het kritisch worden. Het internationale overleg dat wij hebben met RIWA (samenwerkingsverband van Nederlandse waterleidingbedrijven, die oppervlaktewater gebruiken voor de bereiding van drinkwater) en IAWR (het Internationaal Samenwerkingsverband van Waterleidingbedrijven in het Rijnstroomgebied) is daarom heel belangrijk voor ons.'

Eind 2020 komt de nieuwe Beleidsnota Drinkwater; die brengt o.a. in kaart wat 'andere' beleidsterreinen moeten bijdragen om de drinkwatervoorziening te verzekeren; wat moet volgens u zeker aan de orde komen?

'De belastingdruk op drinkwater is wel erg hoog aan het worden. De overheid zoekt na de coronacrisis naar nieuwe aanvullende middelen. Maar water is een primaire levensbehoefte, dus blijf van dat drinkwater af.'

Aquathermie

'Een ander belangrijk punt is de energietransitie die we met elkaar doormaken. Wij zijn nadrukkelijk aan het kijken of we daar met aquathermie een rol in kunnen spelen. Amsterdam wil in 2050 aardgasvrij zijn en dat lukt alleen als 20-25% van de woningen in de stad met een laagtemperatuur warmtenet gaan werken waarbij aquathermie de bron is. We experimenteren daar inmiddels mee. Er ligt nu een voorstel om Strandeiland in Amsterdam-IJburg volledig met aquathermie te gaan verwarmen. We koelen ook met aquathermie, bijvoorbeeld het bloedplasma van bloedbank Sanquin. Dus ik zie voor aquathermie een enorme kans. Tegelijkertijd staat de wet- en regelgeving dit in de weg. Hier moeten meer mogelijkheden voor komen, want dan kan er een belangrijke maatschappelijke functie worden toegekend aan ons drinkwater.'

'IK ZIE VOOR AQUATHERMIE EEN ENORME KANS'





Riksta Zwart – Waterbedrijf Groningen

De Beleidstafel Droogte heeft aanbevelingen gedaan om te komen tot een 'klimaatbestendig drinkwaterbeleid' en verbetering van de robuustheid van de drinkwatervoorziening; hoe vult u dat begrip in voor uw drinkwaterbedrijf?

'Waterbedrijf Groningen is zowel op strategisch als op tactisch en operationeel niveau actief op dat gebied. Vanaf 2016 zet Waterbedrijf Groningen al in op het vergroten van haar operationele en strategische reserves. Dit behelst een zoektocht naar nieuwe bronnen en de mogelijkheden van uitbreiden van bestaande winvergunningen. Daarnaast zetten we in op de watertransitie in Groningen. Een van de mogelijke oplossingen betreft alternatieve bronnen voor de industrie. Voor de borging van de kwaliteit van onze bronnen zijn er de gebieds-dossiers en de uitvoeringsprogramma's. Inzake waterbeschikbaarheid werken we via het regionale bestuurlijk overleg nauw samen met de noordelijke provincies en waterschappen. Feitelijk komt het erop neer om continu met betrokkenen in gesprek te zijn over de ontwikkelingen en met elkaar de goede inhoudelijke dialoog te voeren.'

Hergebruik

'We hebben van doen met klimaatverandering, zoetwatertekorten en een toenemende drinkwatervraag. Voor de watertransitie waar we op inzetten, hebben we een routekaart ontwikkeld: de kaart naar de watertransitie. Die geldt niet alleen voor consumenten, maar ook voor industriële grootverbruikers. Ons beleid is om geen nieuwe industriële grootverbruikers meer op het drinkwaternet aan te sluiten. Samen met de provincie Groningen, waterschappen en Groningen Seaports zetten we voor nieuwe industriële klanten, maar ook voor bestaande klanten, in op alternatieve bronnen en hergebruik van het water van de industrie. Bijvoorbeeld oppervlaktewater uit kanalen, effluent (gezuiverd rioolwater) en hergebruik van bestaande stromen. Dat doen we via North Water, het industriewaterbedrijf dat we samen met Evides hebben. Daarin investeren we veel.'

Ondergrondse opslag

'Voor drinkwater gebruiken we ook oppervlaktewater, zoals uit de Drentse Aa, maar grondwater is toch wel onze preferente bron. Grondwater proberen we zoveel mogelijk in te zetten voor de productie van drinkwater. Voor de industrie zoeken we naar alterna-

tieve bronnen, zoals oppervlaktewater, hergebruik en cascadering. Met de provincie en de waterschappen onderzoeken we ook of we zoet water grootschalig ondergronds kunnen opslaan. Om te gebruiken als een soort 'back-up' voor oppervlaktewater ten tijde van droogte. Maar dat project, COASTAR, staat bij ons nog in de kinderschoenen. Binnen het programma 'Vergroten Operationele en Strategische Reserves' zijn we met de provincies Drenthe en Groningen en met de WMD in gesprek om te zoeken naar nieuwe bronnen en naar uitbreidingsmogelijkheden van bestaande vergunningen. In dat kader kijken we ook of een meer flexibele inzet van onze bestaande en nieuwe vergunningen mogelijk is.'

'Voor de lange termijn (strategische reserves) moeten we een groei van 25 procent ten opzichte van de huidige drinkwatervraag op kunnen vangen. Dit is een landelijke opgave vanuit STRONG. Aansluitend op ons programma voor het vergroten van de operationele en strategische reserves haken we ook aan bij landelijke initiatieven zoals FRESHEM. Met FRESHEM willen we in kaart brengen waar zoet en zout water zit en waar de kleilagen en de gaten in de kleilagen. Dat is voor ons van belang, omdat een groot gedeelte van onze provincie last heeft van het brakke water. Er is maar een beperkt aantal gebieden waar zoet water beschikbaar is voor winning.'

Vraagscenario's

'De speerpunten die de drinkwaterbedrijven via Vewin hebben ingebracht in de Beleidstafel Droogte en de Beleidsnota Drinkwater bespreken we ook met de provincie; hoe we deze kunnen vertalen naar onze regio. Daarbij kijken we dus ook naar drinkwaterbesparing en naar hergebruik. En voor de lange termijn zijn we bezig met het ontwikkelen van een adaptief en flexibel ontwerp voor het leidingnet. Streven is daarbij om ons leidingnet zodanig te ontwerpen dat we daarmee zowel robuust als flexibel zijn, om de toekomstige vraagscenario's aan te kunnen. Daarbij moet het systeem kunnen omgaan met groei, krimp, toename van het piekverbruik en nieuwe bronnen waarvan de locatie nog niet in alle gevallen duidelijk is.'

Onderdeel hiervan is in ieder geval de zoektocht naar diversificatie van bronnen; hoe krijgt dat binnen uw bedrijf concreet vorm?

'We richten ons op alternatieve bronnen, in plaats van drinkwater voor de industrie: oppervlaktewater of hergebruik RWZI-effluent (gezuiverd afvalwater uit rioolwaterzuiveringsinstallaties) om het drinkwater te ontlasten. Dat kan ook omdat we op dat vlak actief zijn met ons industriewaterbedrijf North Water. We hebben al een aantal grote klanten van water op maat uit alternatieve bronnen voorzien. Voor drinkwater kijken we naar nieuwe bronnen of mogelijke uitbreiding op bestaande winlocaties.'

Wat ziet u in het algemeen als grote uitdagingen waar het gaat om het verzekeren van de zoetwaterbeschikbaarheid (NB onderscheid tussen grondwater en oppervlaktewater)?

'We zijn zeker niet de enige die daar behoefte aan heeft en de belangen zijn groot. Voor de lange termijn is de industriewatervraag in Groningen lastig te voorspellen. Dat heeft ook met de economie te maken; komen er grote spelers bij die veel water gaan verbruiken of niet? Dat resulteert in een grote bandbreedte op onze vraagprognoses voor de industrie, waarbij de reactietermijnen kort zijn en lastig te voorspellen. Voor de havens wordt rekening gehouden

met een groeiscenario van 30 miljoen kuub in de komende dertig jaar, dat is bovenop de huidige industriewatervraag. Dat is een forse opgave voor alle stakeholders in de regio.'

'In droge perioden zijn we voor oppervlaktewater deels afhankelijk van water uit het IJsselmeer. Daar zijn meerdere gegadigden voor en soms staan we achter in de rij. Een goede samenwerking met al die partijen uit de waterketen is voor ons essentieel, zodat er ook over de provinciegrenzen heen gekeken wordt. Je moet goede gesprekken over die belangen voeren. Zoet grondwater en zoet oppervlaktewater is beperkt beschikbaar en de toename van de vraag is naar verwachting erg groot. Planvormingstrajecten om de zoetwaterbeschikbaarheid te vergroten duren lang, omdat je te maken hebt met veel stakeholders en diverse belangen.'

Naast beschikbaarheid van water gaat het ook om de kwaliteit van de bronnen; die staat onder toenemende druk (Nationale analyse waterkwaliteit); wat zijn uw grote uitdagingen?

'De kwaliteit van het oppervlaktewater en het grondwater staat onder invloed van antropogene stoffen (chemische stoffen waarmee het oppervlakte- en grondwater door menselijk toedoen wordt belast). Ondanks de goede bescherming van onze bronnen vinden we nog wel sporen van metabolieten: bestrijdingsmiddelen of geneesmiddelen in het water. Gelukkig wel in hele lage concentraties, dus de drinkwaterveiligheid is niet in het gedrang, maar het zit er wel in. Dat zien we bijvoorbeeld in het oppervlaktewater van de Drentse Aa, een oppervlaktewaterwinningsgebied waar tegenwoordig veel bollenteelt voorkomt. We maken ons zorgen over het hoge gewasbeschermingsmiddelengebruik. We zijn één van de uitvoeringspartners van het programma Nationaal Park Drentsche Aa. In het overlegorgaan vragen wij ook aandacht voor bijvoorbeeld het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Waterbedrijf Groningen zet verder, door middel van de gebiedsdossiers en de bijbehorende uitvoeringsprogramma's, in op de versterking van het grondwaterbeschermingsbeleid.'

Eind 2020 komt de nieuwe Beleidsnota Drinkwater; die brengt onder andere in kaart wat 'andere' beleidsterreinen moeten bijdragen om de drinkwatervoorziening te verzekeren; wat moet volgens u zeker aan de orde komen?

'Voor Groningen is met name waterbeschikbaarheid, de conditie van de drinkwaterinfrastructuur en bronbescherming van belang. Beschikbaarheid en bronbescherming staan heel hoog in het vaandel. Blijven investeren in de drinkwaterinfrastructuur is van belang om de drinkwatervoorziening ook voor de toekomst goed neer te zetten. Daarvoor is voldoende financiële armslag binnen wet- en regelgeving nodig. We zitten met ons watertransitieplan op een weg waarbij we de routes met alle stakeholders hier in de omgeving proberen te bewandelen. Het is niet altijd gemakkelijk om de afspraken gestand te doen of te realiseren, maar we vinden daar vruchtbaar gehoor. Het belang van drinkwater wordt zeer wel erkend!'

'WORDT DE VOLGENDE CRISIS EEN WATERCRISIS?'
